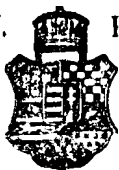

Megjelent 1901. évi augusztus hó 28-án.

MAGY. KIR.
SZABADALMI HIVATAL

SZABADALMI LEIRÁS

22188. szám.

XVII. OSZTÁLY.

Biztonsági zár kettősszakállú kulccsal.

ARNHEIM S. J. PÉNZSZEKRENYGYÁROS CZÉG BERLINBEN ÉS
BUDAPESTEN.

A szabadalom bejelentésének napja 1901 január hó 7. ike.

A szabadalom tárgyát képező zárnál a kettős szakállú kulcs forgása alkalmával egy hengert visz magával, mely ezen forgása közben két, átmérő irányában egymással szemben fekvő forgattyúcsap segítségével egy helytálló csap körül forgó két tárcsát ellenkező irányokban hoz forgásba. Ugyanezen helytálló csap körül vannak a rekesztőlemezek is forgathatóan elrendezve.

A zárnak különös biztonságot nyújtó sajátsága már most abban áll,

1. hogy a rekesztőlemezek két csoportra vannak osztva, melyek ép úgy, mint a henger által ellenkező irányokban forgatott tárcsák, a zárnak úgy kinyitásakor, mint bezárásakor szintén ellenkező irányokban forgattatnak;

2. hogy a rekesztőlemezeknek a zár kinyítására szükséges rendezését kizárólag a két kulcsszakáll hajtja végre, a rekesztőlemezek ezen rendjének a zár bezárása után szükséges megzavarását ellenben, kizárólag a főt említett két tárcsára erősített továbbítópeczkek eszközlik;

3. hogy a kulcs egyik, vagy esetleg mindkét szakállával nem közvetlenül, hanem a főt említett hengerben sugárirány-

ban eltolható lamellák segítségével rendezi a rekesztőket.

A mellékelt rajz

1. ábrája a zárnak egy kiviteli alakját mutatja eltávolított földőlemezzel, zárt állapotban;

2. ábrája a zárt kinyitás közben azon pillanatban tünteti föl, melyben a rekesztőlemezek rendezése már bekövetkezett;

3. ábrája a zárat eltávolítva képzelt rekesztőlemezekkel mutatja teljes nyitás után; a

4. ábra a bezárt állapotban lévő zár keresztmetszete; az

5. ábra a kulcs által továbbított henger függélyes metszete; a

6. ábra annak nézete eltávolított felső határlap mellett; a

7. ábra a henger hátsó homloknézete, a

8. ábra a hengerben vezetett lamellák egy módosított alakja; a

9. és 10. ábra a henger által forgatott két tárcsát mutatja fölülnézetben és oldalnézetben, melyek a rekesztőlemezek rendjének megzavarására szolgálnak és melyeket az alábbiakban elállítótárcsáknak fogunk nevezni; a

11. és 12. ábra két kulcsalakot tüntet föl.

A zár szekrényében egy hengeralakú (A) tok van ágyazva (4. ábra), mely a mellső (a) körtárcsából (5. ábra) a hátsó (b) körtárcsából, az utóbira szilárdan ráerősített (c) tuskóból és az ezen tuskót (a) mellső (a) körtárcsával összekötő két (d) támból áll (6. ábra). A hátsó körtárcsán a kulcscső (e) vezetőpeczke ül; a mellső körtárcsában van a kulcslyuk. Az egyik szakállával a két (d) tám közé nyúló kulcs forgása alkalmával az (A) hengert magával viszi. Egy a hátsó kör lap külső oldalán ülő (f) exczenter (4. ábra ez alatt a (B) zárreteszt eltolja.

A hátsó (b) körtárcsán, valamint a (c) tuskón egy-egy (g), illetve (h) forgattyúcsap ül, melyek egymással diametrálisan szemben állnak és melyek egyike előlről, másika hátulról az egymás fölött álló és a helytálló (i) csap körül forgó két (k l) elállítótárcsába oly módon nyúlik (4 9 és 10. ábra), hogy az (A) henger forgása alkalmával a (k és l) tárcsák ellenkező irányokban forgattatnak, miáltal a zár kinyitása alkalmával ezen tárcsák széleinek (m és n) kivágásai egymást fődő helyzetbe kerülnek. Ezen helyzet elérése után a (g) és (h) csapok a (k és l) tárcsákon elrendezett kivágásoknak akként határolt részeibe lépnek, hogy a tárcsák további elforgása többé nem lehetséges. Az (A) hengernek ezután folytatott forgása alkalmával annak (f) exczentera lép működésbe, mely a (B) reteszt fölfelé tolja mi mellett az ezen utóbira erősített (o) nyúlvány az egymást fődő (m és n) szegélykivágásokba lép (3. ábra).

A zár bezárása alkalmával az ellenkező mozgási folyamatok lépnek föl, míg végre az (m és n) kivágások a 9. ábrán föltüntetett helyzetbe kerülnek.

A (k és l) állítótárcsák mindegyike egy (p illetve q) peczket hord. A hátsó tárcsa (p) peczke a mellső tárcsa koncentrikus (r) kivágásán nyúlik keresztül (3. ábra).

A henger két (d) támba között az (s) rekesztőlemezeknek pontosan megfelelő helyzetben hasítékokkal ellátott lamellaszerű (t) tolattyúk (5., 6., 8. ábra) vannak elrendezve. Az összes (t) tolattyúk hasítékain

egy a hengerben megerősített (u) szög megy keresztül. Az egyik, vagy mindkét átmenő lépcsőfokokkal ellátott kulcs bevezetése alkalmával a tolattyúk ezen fokok szerint rendezkednek el.

Az (A) hengernek itt föltüntetett kiviteli alakjánál csak az egyik, kulcsszakál van hullámos lépcsőfokokkal ellátva. Ha mindkét szakál hullámcs, úgy természetesen egy második tolattyúsornak kell jelen lennie.

Az (s) rekesztőlemezek kivágásai akként vannak alakítva, hogy a (t) tolattyúk fönt említett rendezését nem gátolják. Mihelyt azonban a hengert a kulcs segítségével a zár kinyitása céljából forgásba hozzuk, a tolattyúk a hozzájuk tartozó rekesztőlemezek kivágott széleivel szoros érintkezésbe jutnak és most már a kulcsszakál merev folytatásaként szerepelnek, úgy hogy ezen rekesztőlemezek a közös tengelyül szolgáló (i) csapszög körül most már szintén elfordíthatnak és pedig az illető szakál forgási irányával ellenkező irányban.

A többi rekesztőlemezek a szemben fekvő szakálnak hozzájuk tartozó lépcsőfokai, illetve lamellái által megfogatnak és az előbbiekkal ellenkező irányban forgattatnak. A szerkezet olyan lehet, hogy az (s) rekesztőlemezek közül fölváltva az egyik jobbra, a másik balra fordíttatik. A rekesztőlemezek egymáshoz való súrlódásának meggátlására ajánlatos azok közé egészen vékony apró (v) lemezeket (1., 2. ábra) helyezni, melyek csapjaikkal a helytálló (i) tengely hornyába kapaszkodnak és ily módon a tolvitel ellen biztosítva vannak.

Az (A) henger részleges elfordítása után a rekesztőlemezek (w) szegélykivágásai egymást fődő állásba kerülnek és egyszersmind a (k és l) elállítólemezeknek egymást most már szintén fődő (m és n) kivágásait is fődik. (2. ábra). A kulcsnak az (A) hengerrel együtt való további elfordítása azután még csak a (B) retesz eltolódását vonja maga után, melynek (o) peczke (e) mellett az egymást fődő összes szegélykivágásokba lép. A retesznek ezen eltolódása alatt tehát az

összes rekesztőlemezek nyugalomban maradnak, a mi egyszerűen az által éretik el, hogy a lamellák, illetve a kulcslépcsőfokok akkor a rekesztőlemez kivágásoknak a kulcspeczekkel koncentrikusan kivágott részeivel állnak érintkezésben.

A (k és l) elállítótárcsák (p és q) peczkei az (A) hengernek előbb említett egész fordulata alatt az (s) rekesztőlemezek (x és y) kivágásaiban szabadon mozognak.

A zár bezárásakor legelőbb is csupán a (B) retesz eltolódása következik be. Mihelyt azonban ennek (o) peczke ez alatt a rekesztőlemezek szegélykivágásait elhagyta, a (k és l) elállítótárcsák a (g és h) forgattyúcsapok által visszamenő, egymással ellenkező irányú forgásba hozatnak, úgy hogy a két tárcsa ki nem vágott részeivel az (o) peczek mögé annak pályájába lép.

Egyidejűleg a (p) peczek azon rekesztőlemezek (x) hasítékainak felső végét éri el, melyek előbb a szár kinyitásakor szegélykivágásukkal egy jobbról balra irányuló fordulatot végeztek, míg a (q) peczek a másik rekesztőlemez csoport (y) hasítékainak felső végeibe kerül. Az első rekesztőlemez csoport ennél fogva a henger továbbfordítása alkalmával szegélykivágásaival balról jobbra, a másik csoport pedig ellenkezőleg jobbról balra fordítatik vissza, miáltal az összes (s) rekesztőlemezek ép szegélyrészeikkel az (o) peczek pályájába lépnek és a (B) reteszre (1. ábra) megakasztólag hatnak. Ily módon tehát az (s) rekesztők záróhelyzetét nem a kulcsszakálak, hanem a (k és l) elállítótárcsák idézik elő továbbbítópeczkeik segítségével.

Ha a szerkezet, mint már fent említett, olyan, hogy az (s) rekesztőlemezek közül fölváltva az egyik jobbra, a másik balra fordítatik, úgy a (t) lamellák, vagy tolattyúk két egymásra következő (s) rekesztőlap együttes vastagságával bírhatnak, minthogy ezen tolattyúk ilyenkor az ilyen rekesztőlemez párnak mindig csak egyikét befolyásolják, míg a második rekesztőlemez a második szakál megfelelő foka által mozgattatik. Igaz ugyan, hogy

a fent említett lamelláknak ez esetben oly profillal kell birniok, hogy tényleg csak az egyik rekesztőlemezre hassanak. Ez a lamella mellső szélének lépcsős kivágása által könnyen elérhető (8. ábra). Minthogy a laza lamelláknak helyes kulcs alkalmazása nélkül való helyes rendezése és ezen helyzetben az (A) henger forgása közben való biztos megtartása teljesen lehetetlen, ennél fogva, épen ezen lamellák vagy tolattyúk a zárnak hivatlanok által való kinyitása ellen rendkívül fokozott biztonságot nyújtanak.

SZABADALMI IGÉNYEK.

1. Biztonsági zár kettős szakálú kulccsal, jellemezve az által, hogy a kulcs által egy gyűrűs tokban ágyazott (A) henger forgattatik, hogy e mellett (g h) forgattyúcsapok által két (k l) elállítótárcsa a kinyitás kezdetén és a bezárás végén ellenkező értelemben forgattatik és hogy a kinyitás alatt egyzersmint az (s) rekesztőlemezek két csoportját az egyik vagy másik kulcsszakál megfelelő lépcsőfokai szintén ellenkező irányban forgatják és pedig, úgy hogy (w) szegélykivágásaikat az elállítótárcsáknak már fődésre került (mn) szegélykivágásaival fődő helyzetbe rendezik, míg ezen a kinyitás alkalmával a szakálfokok által befolyásolt (s) rekesztőlemezek visszafordítását kizárólag a két (k kl) elállítótárcsára erősített továbbbítópeczkek eszközlik.
2. Az 1. pontban jellemzett biztonsági zárnak egy kiviteli alakja, jellemezve az által, hogy a biztonság fokozása céljából az egyik vagy mindkét kulcsszakál lépcsőfokai nem közvetlenül, hanem az (A) hengerben vezetett lamellaszerű (t) tolattyúk közvetítésével működnek az illető (s) rekesztőlapokra, mi mellett a tolattyúknak a kulcs bedugása alkalmával való akadálytalan rendezése a lépcsőfokok közötti hullámos átmenetek által van biztosítva.

(1 rajzlap melléklettel.)

Biztonsági zár kettősszakállú kulccsal.
 ARNHEIM S. J. PÉNZSZEKRENYGYÁROS CZÉG BERLINBEN
 ÉS BUDAPESTEN.

22188. sz.
 szabadalmi leíráshoz.

